

פרוטוקול מס. 101

מישיבת ועדת העבודה

יום ב', ט' בטבת, תשל"ה - 23 בדצמבר, 1974, שעה 10.00

נ כ ח ו

חברי הוועדה: היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו

מ. גז
פ. גרוסר
ל. דיציאן
מ. ורטמן
ה. זיידל
מ. כהן
א. לבנבראון
א. לין
ח. שמעוני

מוזמנים:

מר ר. רוטר
עו"ד ביטון
המוסד לביטוח לאומי (גב' ר. ברקאי)
(גב' נ. שמאי)
מר א. לאור
משרד האוצר (מר ד. מרינוב)

מזכיר הוועדה: י. שומרון
ר ש מ ה: א. דגני

סדר-היום: תקנות הביטוח הלאומי (הכשרה מקצועית ודמי מחיה לאלמנות וליתומים) (תיקון מס. 2) תשל"ה-1974;

פיצויי ההתייקרות למקבלי קצבאות מהמוסד לביטוח לאומי.

- 59 -

(נתקבל בזמן 30.12.74)

**חקנות הכיטוח הלאומי (הכשרה מקצועית ודמי מחיה לאלמנות וליתומים)
(תיקון מס. 2) חשל"ה-1974.**

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו : אני פותחת את הישיבה.

בישיבה זו נמשיך את הדיון בפיצויי ההתייקרות לסוגי אוכלוסיה שונים. אבל נתחיל בדיון על חקנות הביטוח הלאומי בדבר מתן הכשרה מקצועית ודמי מחיה לאלמנות וליתומים. כאשר דנו בחקנות אלה סיכמנו שנבקש מהמוסד לביטוח לאומי להחיל את הוראות סעיף 11(ג) לחוק גם על דמי המחיה. בחקנות אלה כלול התיקון שהצענו וכך מוצע לשלם פיצוי עבור ההתייקרות המתחייבת מהמדיניות הכלכלית החדשה. נשמע דברי הסבר על התקנות המוצעות.

מר ר. רוטר : מוצע לקבל את ההמלצה של ועדת העבודה

ולהחיל את סעיף 11(ג) לא רק עבור

השינויים הקשורים בחוספת היוקר או תוספות אחרות לשכר מראשית שנת הכספים ועד ראשית שנת הלימודים, כפי שהיה בעבר, אלא גם להחיל את השינויים שיתחוללו תוך שנת הלימודים על גובה דמי המחיה המשולמים ליתומים הנמצאים במסגרות לימודים על-יסודיים. זהו תיקון אחד.

בהתחשב בהתפתחות המחירים בעקבות הפיחות

והמדיניות הכלכלית של הממשלה מוצע להחיל גם על קצבה זו הגדלה של 20% כפיצוי מיוחד על התייקרות אלה, זאת בנוסף לתוספת שתבוא בעקבות חוספת-היוקר כאשר תאושר התקנה.

צפויה הגדלה של הסכום מ-130 לירות

לסכום של 177 לירות, זאת אומרת גידול של 35%-36%. החלק של 16% יבוא מכוח החוק אם וכאשר תאושר התקנה. החלק של 20% יבוא על-חשבון הקציב המדינה במסגרת החוזה לפי סעיף 200. משפחה תקבל איפוא סכום של 177 לירות בגין כל ילד הנמצא בלימודים על-יסודיים. אלמנה מקבלת בגין ילד סכום של 270 לירות. דמי מחיה של 177 לירות מצטרפים לסכום של 270 לירות. בסך-הכל מקבלת אלמנה בגין ילד הלומד בבית-ספר תיכון סכום של 450 לירות נטו. זוהי רמת הכנסה לא נמוכה. יש לשער שיתומים אלה שאמהותיהם זכאיות להטבה סוציאלית פטורים משכר לימוד לפי הכללים של שכר לימוד מודרג. אם נביא כל זאת בחשבון חושבני שיש כאן עידוד ותמיכה חשובה במשפחות כאלה.

מן הראוי שהוועדה תאשר את התקנות כדי

שנוכל להוציא את הצווים ולחתום על ההסכמים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו : בחודש ספטמבר היה סכום דמי המחיה ליתום

130 לירות. פיצוי עבור התייקרות - 20%,

זאת אומרת תוספת של 26 לירות. ההשפעה של סעיף 11(ג) מסתכמת בקרוב ל-16%, היינו תוספת של עוד 21 לירות. הסכום יגיע איפוא ל-177 לירות. זאת בנוסף לקצבה שמקבלת האלמנה מהביטוח הלאומי עבור ילדה.

מר ר. רוטר : זה בגין לימודיו העל-יסודיים של היתום

כדי לכסות את ההוצאות ולתת לו תמריץ

ללימודים כדי שלא יצא לעבודה בשלב מוקדם כדי לתמוך במשפחה.

ל. דיציאן : לא הובא בפנינו ההסכם לפי סעיף 200.

לא הבאנו את הנוסח של ההסכם אלא את

מר ר. רוטר :

עקרונותיו. בצענו לכלול בהסכם עם האוצר

סעיף המעניק את התוספת של 20%.

ל. דיציאן : הביטוח הלאומי מקבל את הסכומים בחזרה

לפי ההסכם בין המוסד לביטוח לאומי והאוצר.

אני חושב שצריך להביא בפנינו את ההסכם כדי שהביטוח הלאומי לא יצא

מפסיד.

עו"ד ביטון:

בעבר היינו מביאים את ההסכם ומתחילים להתדיין על כל אחד מסעיפיו. הפעם רצינו ללכת בשיטה אחרת. במקום להיכנס לכל פרט בהסכם ולקירוש סעיף זה או אחר, הבאנו - ועשינו זאת על דעת האוצר - מערכת שלמה של העלאות שאנו מתכוונים לכלול בהסכם. והיה אם חאשרו את העקרונות, האוצר הביע את הסכמתו לחתום על ההסכם.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אמנם אנו דנים על עקרונות, אבל אותם צריך להכניס למסגרת של הסכם שייחתם בין הביטוח הלאומי והאולר. אנשי המוסד מקיימים הפעם את ההתייעצות לפני הבאת ההסכם המפורט.

ל. דיציאן:

ההתייעצות עם הוועדה צריכה להיות על ההסכם. אני מציע שההסכם יובא בפנינו. ההתייעצות צריכה להיות על הניסוח המשפטי ולא על העקרונות. אנו מאשרים את העקרונות, אבל אנו רוצים לראות את ההסכם.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

על כך אין ויכוח. גם בעבר הובא בפנינו ההסכם.

ל. דיציאן:

אחרי אישור העקרונות אני רוצה לראות את המסמך המשפטי.

מר ר. רוטר:

הוא יובא בפני הוועדה. אם יהיו הערות לניסוח אפשר יהיה להביא אותן בחשבון.

עו"ד ביטון:

אם העקרונות מתקבלים, הניסוח איננו מהווה בעיה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

ומה דין דמי המחיה לאלמנות?

עו"ד ביטון:

בתקנות שאישרה הוועדה הגדלנו את שיעור התשלומים לאלמנות שהן במסגרת

של הכשרה מקצועית.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

ומה דין פיצויי ההתייקרות לאלמנות אלה?

מר ר. רוטר:

לא הצענו פיצוי נוסף על השיעורים המוגדלים שאישרנו. גימלה זו משתלמת לתקופה של 3-6 חדשים לאלמנות. רק לפני כמה שבועות אישרנו חוספת שהכפילה את הסכומים הנומינליים שאנו משלמים. (היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: את האחוזים הורדתם.) הבאנו אותם לרמה של 1970. לא העלינו שם כי בינתיים התבטאו התוספות במקומות אחרים. באופן יחסי לנקודת המוצא חל שיפור. בתקנות אלה איננו מציעים כל הגדלה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אישרנו את התקנות לגבי אלמנות בהכשרה מקצועית לפני הפיחות ולפני שהונהגה יתכן לתת פיצוי לכל האוכלוסיה פרט לאלמנות אלה. אינני מבינה את ההגיון הזה.

מר ר. רוטר:

בגין הפיחות לא הוצעה פה תוספת לאלמנות.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אלה הן תקנות הדנות באלמנות וביחומים. מדוע לא יינתן לאלמנות הפיצוי של 20%?

מר לאור:

יש לנו מערכת שלמה של תמיכה בקורסים למיניהם. אם נשנה כאן, נעמוד בפני

בעיות קשות.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

דמי המחיה שמקבלת אלמנה בתקופת ההכשרה המקצועית מעוגנים בתקנות.

מר לאור:

זהו קורס של מספר חדשים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

על כן אין מקום להתנגדות.
זה פותח בעיה בכל מערכת הקורסים המקצועיים.
יש לכך השלכה גם על דמי אבטלה. הענין טעון

מר לאור:

שיקול נוסף.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אי-אפשר להציע פיצוי ליתום בלי להציע
פיצוי דומה לאלמנה בתקנות הדנות באלמנות

ויחומים.

מר ר. רוטר:

לאלמנה נתנו את הפיצוי לפי סעיף 11(ג)
בתקנות. כאן מוצע לתת את הפיצוי לפי
סעיף זה גם ליתומים. ההערה הזו רלבנטית לגבי ההסכם לפי סעיף 200.
אני מבין שמר לאור מבקש לשקול זאת לגבי סעיף 200. זוהי תקנה הבאה
להחיל את סעיף 11(ג) על דמי מחיה ליתומים. בנוסף לכך אנו אמורים לחתום
על חוזה עם האוצר הנוחן חוספת של 20% בגלל הפיחות. אני מבין שהוועדה
מציעה להחיל את החוספת הזו גם על דמי מחיה לאלמנות. נציג האוצר הודיע
שישקול זאת. אני מציע לאשר את החלק הזה לגבי יתומים. אנו רוצים לתת
הוראות ביצוע למחשב.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: נשאר את הענין פתוח עד לקבלת תשובה
של נציג האוצר.

הוחלט: לבטול את אישור התקנות עד לקבלת תשובה מהאוצר על
החלת החוספת של 20% על דמי מחיה לאלמנות.

פיצויי ההתייקרות למקבלי קיצבאות מהמוסד לביטוח לאומי

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: ~~במשך בדיון על פיצויי ההתייקרות. סעיף 5~~
דן בקיצבה מיוחדת לנכי עבודה. לא יתכן
לדון בסעיף זה בלי לשמוע את נכי האזנות עצודה. יש להם טענות קשות על
התייקרות הדלק והחזקת המכונית. נתבקשנו לא לדון בכך היום. יתכן
שנצטרך לשמוע את השגותיהם של הנכים. בסעיף זה מדובר על מתן פיצוי
בגין העלאה מחיר הדלק.

סעיף 6 דן בחשלומים לפי חוק המזונות
(הבטחת תשלום). גם בסעיף זה לא נוכל לדון היום כי משרד המשפטים,
הממונה על ביצוע החוק, צריך להציע חיקון מתאים בתקנות.

נעבור לסעיף 7 הדן בקיצבאות לילדים.
הנושא של קיצבאות יוצאי צבא איננו בסמכותנו. נדון בקיצבאות ילדי
עובדים ובקיצבאות למשפחות מרובות ילדים.

מר ר. רוטר:

ההצעה מדברת על תכנית הבאה לפצות משפחות
עם ילדים דרך קיצבאות הילדים השונות
בדרך הבאה: קיצבת ילדי עובדים המשולמת לעובד שכיר שיש לו ילד אחד
או יותר עבור שני ילדיו הראשונים תגדל ב-18 לירות לילד. סכום זה
מתווסף לסכום של 50 לירות שהוא קיבל עד כה במסגרת זו. להלן החישוב
של התוספת: מצד אחד היה לנגד עיני העוסקים בכך הגידול בתוספת היוקר.
הגידול בשכר עקב תוספת היוקר של דצמבר-ינואר מהווה תוספת של כ-16%
על השכר הממוצע, המחייבת לפי רוח החוק בהגדלה מקבילה בגובה של קצבת
ילדים בשיעור של 16% על הסכום של 50 לירות. זוהי תוספת של כ-8 לירות.
בנוסף לכך בגין הפיחות תוספת של 20% על קיצבה של 50 לירות זוהי
תוספת של 10 לירות, וביחד - 18 לירות על 50 לירות. זוהי תוספת של
36% על הקצבה.

זוהי התוספת המוצעת בקיצבת ילדי עובדים.
ברור לכל אחד שתוספת של 18 לירות לילד אחד או של 36 לירות למשפחה
עם שני ילדים, אם היא מעוטת שכר, איננה מהווה פיצוי מלא על ההתייקרות
שחלה לגבי משפחה כזו. זו סומנה כבעיה שלא מצאה פתרון מלא על-ידי ועדת-
סיון והיא ממשיכה להיבדק במסגרות שונות בממשלה אם וכיצד ניתן לתת
פיצוי מלא יותר למשפחות של עובדים בעלי שכר נמוך מעבר למה שמוצע כאן.
בעקבות דיונים בוועדת סיון או דיונים משותפים עם ההסתדרות זוהי התוספת
המוצעת למשפחה בת שני ילדים.

במסגרת הקצבאות למשפחה מרובת ילדים מוצע לחת פיצוי מלא על ההתייקרות עבור הילד מהשלישי ואילך. החישובים שעשתה ועדת-סיון הראו שהתוספת הדרושה כדי לפצות משפחה עבור הילד השלישי ואילך במשפחה היא בסכום השווה ל-46 לירות לילד, שאותו הוצע לעגל לסכום של 50 לירות. זוהי ההצעה לגבי משפחות מרובות ילדים. ההצעה היא לחלק את הסכום לשני חלקים: 25 לירות לילד יינתנו במסגרת קיצבאות למשפחות מרובות ילדים ו-25 לירות יינתנו במסגרת קצבאות יוצאי צבא. ביחד 50 לירות עבור כל אחד מהילדים מהילד השלישי ואילך.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: ביקשנו לקבל נחונים על מצב הענף, מהו החזר ההכנסה המשוער ומה ישאר למשפחות בהתאם לרמות השונות של ההכנסה.

ה. זיידל: האם אפשר לדון על מיזוג או איחוד כל הקצבאות? נקח דגם של משפחה מרובות ילדים ונעשה חישוב מה היא מקבלת מכל המקורות.

מר ר. רוטר: מהו המצב הכספי בענף קצבאות הילדים? יש ענפים נפרדים, לכל אחד קרן משלו ושיעורי ביטוח נפרדים המממנים כל קרן. עבור קצבת ילדי עובדים, המשתלמת עבור שני הילדים הראשונים של השכירים, משלם המעביד 1.4%. שיעור זה חל על כל ההכנסה ללא תקרה. לענף משפחות מרובות ילדים משלם המעביד 1.9% מן השכר עד למקסימום של 2500 לירות, שהוא שקול כנגד פעמיים השכר הממוצע של ראשית השנה, ואנו מצפים שזה יגדל. עובדים עצמאיים המבוטחים בענף משפחות מרובות ילדים משלמים עבור ביטוחם בענף זה 1.5% עד למקסימום של 2500 לירות. יש לנו כללים של הקלות בדמי ביטוח לשכירים מעוטי הכנסה. אינני יכול להגיד כמה משלם עצמאי שהכנסתו נמוכה. יש הקלה עד כדי שליש מ-1.5% למי שהכנסתו נמוכה ממחצית השכר הממוצע.

סך-הכל התקבולים המשוערים של שני ענפים אלה בשנה השוטפת - וזה שונה מהתקציב - 299 מיליון לירות בענף משפחות מרובות ילדים עבור 12 החדשים המתחילים ב-1.4.74 עד 31.3.75. (ל. דיציאן: מה היה האומדן בתקציב?) ההערכה לפני כשנה היתה של 282.5 מיליון. האומדן כיום הוא 299 מיליון. לפי חוק הביטוח הלאומי מימון הענף הוא בחלקו על-חשבון תקציב המדינה. 20 אגורות מכל לירה מוסיף האוצר לקרן של ענף משפחות מרובות ילדים. כ-60 מיליון לירות יצטרך האוצר להוסיף לקופה. ביחד יגיעו התקבולים בענף זה לכ-360 מיליון לירות.

אשר להוצאות - סך-הכל גימלאות שישלם המוסד על-חשבון הענף נאמד בסכום של 445 מיליון לירות, בלי הוצאות מינהל של 10 מיליון. זהו סכום גדול מהאומדן. אז דובר על 338 מיליון.

ל. דיציאן: הגרעון בקרן יסתכם ב-95 מיליון.

מר ר. רוטר: חזינו גרעון של תקבולים על חשלומים של כ-56 מיליון. ההתפתחות הגדילה את הגרעון הזה כי הגידול בהוצאות היה יותר גדול מאשר תוספת ההכנסות. תוספת הכנסה - 17 מיליון; תוספת הוצאה כ-60 מיליון. לכן גדל הגרעון מ-56 מיליון ל-96 מיליון. יתכן שזה לא מספר סופי.

ל. דיציאן: האם יש רזרבות בקרן?

מר ר. רוטר: אם מסתכלים על התקציב רואים שבסוף השנה הרזרבות תגענה לאפס ואולי אפילו למינוס.

ל. דיציאן: מה היו הרזרבות בתחילת השנה?

מר ר. רוטר: 111 מיליון כולל הפרשי הצמדה בתחילת השנה.

והיכן ההצמדה מ-1 באפריל עד היום?

ל. דיציאן:

בראשית השנה היו רזרבות של 11 מיליון.
תוספת הגרעון כרסמה ברזרבות אלה. בסוף

מר ר. רוטר:

השנה נגיע בענף משפחות מרובות ילדים פחות או יותר לנקודת האפס.
(קריאה: התקרה תעלה.) התקרה נקבעת אחת לשנה. התקרה תעלה ב-1 באפריל
1975. היא לא חבטיה הכנסות נוספות אלא תמנע השתחקות ההכנסות.

אלה הן ההוצאות של הענף מקרנותיו הוא.

היות ובמשך השנה עוד קודם לפיחות חלק מהקצבאות היו בגדר של פיצוי
על התייקרויות חריגות שניחנו כמקדמות בפברואר וקודם לכן על התייקרויות
בעקבות צמצום סובסידיות - חלק מהקצבאות ששילמנו במשך השנה היו לפי סעיף
200. בנוסף ל-445 מיליון נשלם תוספת במשך השנה של כ-93 מיליון לירות
על-חשבון האוצר, לא כולל התוספות החדשות, כפיצוי על המאורעות שקדמו
לפיחות אשר מתקדמות בחלקן על-ידי תוספות היוקר הבאות. סכום נוסף
של 113 מיליון לירות נשלם השנה עד 31 במרס 1975 במסגרת הפיצוי המיוחד
על-חשבון פיחות נובמבר, מה שנמצא על סדר-יומה של הוועדה. האוצר משתף
בסכום של 93 מיליון + 113 מיליון לירות = 206 מיליון בקיצבאות ממ"י.
בשנת 1974/75, וזאת בנוסף ל-60 מיליון שהוא תורם לקרן ממ"י.

מתי נקבע השיעור של 20% השתתפות האוצר
בקרן ממ"י?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

הוספנו את הילד השלישי של השכירים
והעצמאיים לקרן ממ"י. הבסיס של השתתפות

מר ר. רוטר:

האוצר הורחב מ-4 ילדים ויותר ל-3 ילדים ויותר. לכן האוצר הקטין את
השתתפותו באחוזים. נוסף לכך האוצר ממך ישירות את קצבאות יוצאי צבא.
בנוסף לכך ממך האוצר מקדמות על התייקרויות חריגות. אם ייעשה חשבון
של שיעור השתתפותו של האוצר יתברר שהוא ממך למעלה מ-50%.

אני מבקש לתקן: הסכומים של 93 מיליון

ו-113 מיליון כוללים את קצבאות יוצאי צבא ולא רק את התוספות המיוחדות.
אם מביאים בחשבון את ממ"י פלוס קי"ץ מגיעים לסכום של 631 מיליון
לירות בשנת 1974, שמזה נותן האוצר 260 מיליון (206 מיליון + 60 מיליון),
עד 31 במרס 1975. יחד עם הוצאות מינהל נגיע לסכום של כ-645 מיליון.
הגביה תגיע ל-392 מיליון ובתוספת של הקצבת האוצר 78 מיליון אנו מגיעים
ל-470 מיליון. הגרעון הצפוי הוא 175 מיליון שלרובו אין כיסוי.

אם התקרה תגדל ל-3400 לירות, תגדל גם
הגבוה.

ח. שמעוני:

רוב השכירים אינם מגיעים לתקרה של 2500 ל"י.
אבל סדרי הגודל ראויים לבחינה, אלא אם

מר ר. רוטר:

תחול במשך תפנית חריפה שלא שיערנו אותה, לפי התחזיות הכלכליות המקובלות
שעליהן בנינו את התקציב זוהי התמונה שאנו חוזים. אז הגרעון יגדל עד
175 מיליון מרמה של כ-100 מיליון.

מה חושב המוסד לביטוח לאומי לעשות כדי
לכסות את הגרעון?

ל. דיציאן:

שאלה זו מעסיקה את המוסד. אנו בשלב של
"בישול" התקציב. אנו מנסים ללמוד את

מר ר. רוטר:

הנושא ולהציע הצעות. בתחום זה אין לנו עדיין הצעה קונקרטית. נבוא
בדברים עם הגופים המייעצים ועם נציגי הממשלה. אני מקווה שבשבועות
אלה נגבש הצעה. כרגע אני יכול לסמן את התחזית אם המדיניות הנוכחית
לא תשתנה.

בנוסף לסכום של 645 מיליון לירות הוצאות

גימלה פלוס מינהל בענף ממ"י, יש עוד סכומים של קצבת יוצאי צבא מוגדלת
ותוספות בגין פיחות שהם על-חשבון האוצר. יש עוד סכום של כ-300 מיליון
לירות בקירוב גישלות אם מביאים בחשבון את התוספת של -25 לירות
לקצבת יוצאי צבא. יחד מגיעים לסכום של 950 מיליון לירות למשפחות
מרובות ילדים מהילד השלישי, כולל קצבת יוצאי צבא, לא כולל קצבת
ילדי עובדים.

עבדנו בהנחיות מסוימות שיתכן ולא יתאמתו. השינויים יחולו יותר בין סעיף לסעיף ולא כל-כך בסך-הכל. יש בעיות אם תשולם תוספת-יוקר מלאה או מעוקרת בחלקה. אמרנו שזה יקוזז כנגד המקדמה. השוליים של 950 מיליון לא ישתנו. נתן יותר לפי החוק ונקטין את הסכומים המתבקשים מהסכם עם האוצר. אם תהיה תוספת יוקר מלאה, הגרעון של הקרן יהיה יותר גדול. אמנם נגבה גם יותר דמי ביטוח.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אם תופעל התכנית של האוצר להטיל מס הכנסה על קצבאות ממ"י - מה יהיה החזר

המס המשוער?

מר ר. רוטר: אינני בטוח שיש הסכמה בהערכה בינינו לבין מינהל הכנסות המדינה. הם טוענים שאנו מגזימים. היות ואין התפלגות הכנסות מוסכמת וברורה, תמיד יש שוליים. הערכנו שהמס השולי על משפחות מרווחת ילדים הוא בסדר גודל של 25%. אני מדבר על המצב הנוכחי. השיעור הממוצע של משפחה עם 3 ילדים ויותר הוא 25%. יש משפחות שהם פטורות ממס, יש משפחות שהמס השולי שלהן הוא 25%, ויש משפחות שמגיעות ל-50% ויותר מס שולי. הממוצע המשוקלל הוא בגבולות של 25%. אנשי הכנסות המדינה יתנו אומדן נמוך מזה. אם עוברים למשפחות עם ילד אחד או שני ילדים, שם השיעורים השוליים יותר גבוהים ועולים ל-35% בממוצע.

מר לאור: חשוב מתי החוק יכנס לחוקף. כרגע לא הוחל עליו חוק הרציפות והוא לא נדון בוועדת הכספים. לפי הניסוח יכול להיות שהגביה תהיה יותר קטנה. מוצע לנכום מהקצבאות חלקים שיראו אותם כתוספת יוקר. זה יקטין את הבסיס שעליו יחול המס. 25% זהו המקסימום. צריך לנכות את אותו חלק שייחשב כתוספת-יוקר. יש גם בעיה של ניכוי יציב. אם שלטונות המס יגבו 10% מהסך-הכל - זוהי הערכת-יתר.

מר ר. רוטר: נוכל לדון על כך כאשר החוק יאושר.

ה. זיידל: מהו המצב ביחר הענפים? האם אתם דנים על העברת עודפים מענף לענף? האם יש

לכם תחזיות על ענפים אחרים?

מר ר. רוטר: נושא זה ראוי לדיון יותר שלם ולא דרך-אגב. אני מוכן להעלות כיווני מחשבה.

תלוי מהי אמת-מידה לבחינת מצבו הכספי של הענף. מן הראוי לקיים את הדיון הזה עם האקטואר של המוסד. הצעתי לקיים דיון כזה לפני שבועיים-שלושה שבועות. כרגע אנו מוסיפים טלאים על המערכת.

להוציא את ענף אבטלה וענף נפגעי עבודה שכירים, בכל יתר הענפים יש מינוס כאשר משווים את התקבולים, זאת אומרת את הגביה מהציבור פלוס הקצבות האוצר לסך-הכל הגימלאות. לא כללתי בכך הכנסה הונית, ריבית על ההשקעה ולא הפרשי הצמדה. התחזית של המוסד היתה שסך-הכל הקרנות של ענפי הביטוח-הלאומי לסוגיהם, אם נוסיף עליהם את הפרשי ההצמדה והריבית, אמורים להתקרב ל-8 מיליארד לירות. זוהי התחזית לפי המצב בראשית השנה. ההתפתחות נוחנת יותר גימלאות מאשר גביה. יתכן שהאומדן קצת מוגזם. הביטוח הלאומי עומד לשלם בשנה הבאה גימלאות, בלי קרן השוואה, בסכום העולה על 3 מיליארד לירות.

ל. דיציאן: סכום של 8 מיליארד היה ב-1.4.74.

מר ר. רוטר: אלה נכסי הביטוח הלאומי בסוף שנת התקציב הנוכחית. הנכסים ב-31 במרס 1974 היו בסביבות של 6.2 מיליארד לירות. מצד אחד, קצב האינפלציה היה יותר גדול, ומצד שני הגימלאות היו יותר גדולות.

חלקו של האוצר בממ"י בשנה זו נאמד בסכום של 380 מיליון לירות מתוך 950 מיליון, בערך 40% מסך כל ההוצאות בענף משפחות מרובות ילדים. לפי הערכתנו סך-הכל הגימלאות שנשלם לילדי עובדים יחד עם הוצאות המינהל יגיע ל-405 מיליון לירות. זה שוב הרבה יותר משחזינו בראשית השנה. עבור ביטוח ילדים עובדים משלמים 1.4% ואין כל השתתפות של האוצר. לכן סך-הכל התקבולים הם אך ורק מגביית דמי ביטוח מהמעבידים, והם נאמדים בסכום של כ-282 מיליון לירות. בענף זה אנו חוזים גרעון שוטף של כ-123 מיליון לירות, בלי ריבית והפרשי הצמדה. בענף זה יש עדיין יחרונות יותר גדולות מצטברות משנים קודמות. לכן גרעון זה יכול להחזיק מעמד שנה-שנתיים עד שהקרן תיאכל.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: מהו סכום החזר המס?

מר ר. רוטר:

המס השולי הממוצע בקצבת ילדי עובדים הוא 35%, כולל מלוות. מס הכנסה ממשיך לראות בזה הכנסה החייבת במס. יש מעוטי הכנסה שהם פטורים מחשלוט מס. כל לירה עבורם היא נטו. יש משפחות המשלמות מס שולי גבוה, ושם 70% מהקצבאות חוזרות לקופת המדינה. ההערכה שלנו היא כי לפחות 35% מהסכומים המשולמים חוזרים בצורה של גביית מסים ומלוות לקופת האוצר. ידוע לי כי לחברי במינהל הכנסות המדינה יש הערכות יותר נמוכות.

ה. זיידל: אפשר לקבל החלטה האומרת שמס ההכנסה

הנגבה מקצבאות ילדי עובדים חוזר

לביטוח הלאומי.

ח. שמעוני: הפיצוי עבור ההתייקרות מבוסס על ביטול

סובסידיות, שחסך כספים לאוצר המדינה.

מר לאור: חשבו כי בתקציב הסובסידיות ייחסך סכום

של 1.25 מיליארד לירות, אבל הפיחות

העלה את סכומי הסובסידיות. המדיניות הייתה משולבת, ותקציב הסובסידיות גדל ביותר מ-2 מיליארד לירות. על הצרכן הוטל סכום של מיליארד לירות.

ח. שמעוני: אני מציע שנקיים את הבירור על רקע

החסכון של מיליארד לירות לאוצר המדינה.

אם מדובר על פיצוי לשכבות החלשות נדע שהוא לא נופל על שכמו של הביטוח הלאומי אלא על אוצר המדינה. תוכנן שהאוצר יכסה את הגרעון הזה של הביטוח הלאומי.

אני חוזר לשאלה של הילד הראשון והשני

במשפחות מרובות ילדים. אינני מקבל את הדעה שמשפחות אלה צריכות לקבל

פיצוי של 18 לירות לילד כאשר לפי החשבון שלכם שיעור הפיצוי צריך

להגיע ל-46 לירות לילד. בדרך-כלל ההכנסה של משפחה קטנה היא יותר גדולה.

תוספת-היוקר שיקבל ראש המשפחה תהיה יותר גדולה מזו שתקבל משפחה שיש

לה 4 ילדים ויותר. הילד הראשון והשני עולים יותר מאשר הילדים הבאים

במשפחה. ככל שיש יותר נפשות במשפחה, המעמסה מתחלקת. מה דינה של משפחה

נתמכת סעד? היא תקבל בגין הילד הראשון והשני את התוספת של 50 לירות

לילד. (מר ר. רוטר: בגין הפיחות - 30 לירות.) אני מדבר על ההתחייבות

של האוצר לתת פיצוי מלא למשפחות אלה ומעבר לזה. לא יתכן לפצות את

המשפחות האלה בסכום של 18 לירות עבור הילד הראשון והשני, מה גם שעל

הסכומים האלה משלמים מס הכנסה. (מר ר. רוטר: תלוי ברמת ההכנסה של

ראש המשפחה.) לא יתכן שהאוצר לא יפצה משפחה שאיננה נתמכת סעד אבל

נפגעה קשות מההתייקרות. אני מבין שלא הביטוח הלאומי יכסה את ההוצאה הזו.

זה חלק מההתחייבות של האוצר לתת פיצוי מלא למשפחות אלה לא על-חשבון

הביטוח הלאומי. את המשפחות אפשר לאתר דרך הביטוח הלאומי.

אני מציע כי למשפחות שיש להן 4 ילדים

ויותר ישלים הביטוח הלאומי את הקצבה עבור הילד הראשון והשני עד לסכום

של 50 לירות. פירוש הדבר שעבור הילד הראשון והשני הן תקבלנה תוספת

של 64 לירות. משפחות עם 4 ילדים ויותר הן בדרך-כלל עניות יותר, הן גרות

בתנאי דיור צפופים, הן בעלות ההכנסה הנמוכה. כל האלמנטים המרכיבים

מצוקה ועוני מצויים במשפחות אלה. אי-אפשר לגזול מהן את הפיצוי ההולם,

אלא אם כן רוצים לדחוף אותן לסעד. הסעד ישלם להן הרבה יותר. אצטער

אם בחקופה של סכנת אבטלה משפחות אלה לא תעשינה מאמץ לעבוד ותמצאנה מפלט בסעד. מן הראוי לשקול את הנושא. אני חושב שדרך זו תעלה למדינה הרבה בסף. יש בכך גם משום הפרת התחייבות של הממשלה שהבטיחה לתת פיצוי מלא לשפחות אלה בגין הפיחות וההתייקרויות האחרונות. הביטוח הלאומי איננו מביא בפנינו הצעה התואמת את ההתחייבות של הממשלה.

מ. גז:

אינני יודעת אם אנשי הביטוח הלאומי נתקלים בזעם של הציבור. משפחה עם שני ילדים שיש בה מפרנס אחד ספגה מכה קשה כתוצאה מהפיחות. אינני סבורה כי בגלל סכום זה היא תיהפך למקרה סעד, אבל אין סיבה שהפיצוי הניתן למשפחה עבור הילד השלישי ואילך לא יינתן גם עבור הילד הראשון והשני ללא תשלום מס. אם אין נותנים את הפיצוי הזה לשני הילדים הראשונים יש בכך משום קיפוח שלא ניתן להסבירו. האם שקלתם כיצד אפשר לפצות את המשפחה עבור שני הילדים הראשונים?

ל. דיציאן:

הביטוח הלאומי מבצע את מה שמכתיב לו האוצר. ודא רק סוכן של האוצר לביצוע התשלומים עבור ההתייקרויות בהתאם להסכם. ההתחייבות איננה יכולה לחול על הביטוח הלאומי אלא על האוצר. לכן אני מציע שיחד עם ההסכמים המפורטים שיובאו בפנינו נזמין גם נציג של האוצר בדרג גבוה ביותר, אולי את שר האוצר עצמו, כדי שנוכל להביא בפניו את ההערות וההשגות ששמענו זה עתה מפי חברי-הכנסת שמעוני וגז. הביטוח הלאומי מבצע את מה שהוסכם, אין לו שיקול-דעת עצמאי. הוא לא יכול לענות על השאלה אם חל על כך מס הכנסה או לא. הוא איננו יכול להחליט אם יש לשלם עבור הילד הראשון והילד השני את מלוא ההתייקרות בסכום של 60-70 לירות או רק 18 לירות לילד.

מר לאור:

מפעם לפעם חוזרת ובאה לכלל ביטוי הגישה כאילו ההצעות הן רק של האוצר או רק של הביטוח הלאומי. אני מבקש להזכיר שאלה הן ההמלצות של ועדה שיושבים בה אנשי ההסתדרות הכללית, אנשי האוצר, נציג נכבד שהוא יועץ ראש הממשלה לענייני רווחה, אנשי הביטוח הלאומי יחד עם מומחים של בנק ישראל והלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. זוהי הצעה כוללת, כולל ענין המס, שיעור הפיצוי, מי יקבל את הפיצוי וכדומה. זה לא תכתיב של האוצר. אלה הן המלצות של צוות המייצג כמה גופים.

ה. זיידל:

תפקידנו כוועדה פרלמנטרית לבחון את מה שמוגש לנו מבחינה ציבורית-פרלמנטרית. אני רוצה לציין כי הממשלה, כאשר החליטה על הפיחות ועל המדיניות הכלכלית החדשה, הבטיחה שיינתן פיצוי מלא לשכבות הנזקקות. אמרתי בקריאת-ביניים שיתכן שצריך להגיע לכך שהמסים שייגבו מהקצבאות יוכנסו לקרן אשר תממן תשלומים יותר גבוהים לנזקקים. החוק חל על כולם. באמצעות מס הכנסה אפשר להפנות יותר משאבים לנזקקים. אני מעלה את המחשבה הזו. היה לי רושם שיושבת-ראש הוועדה תומכת בה. (היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: הצעתי זאת במקומות אחרים.) זה יכול לפתור את הבעיה שהעלה חבר-הכנסת שמעוני.

בשלב זה עלינו לאשר את מה שהוגש לנו ולבחון אפשרות של פיצוי נוסף לנזקקים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: צריך להיות ברור לכולנו שהאוצר איננו משתתף במימון קצבאות ילדי עובדים, הוא גם איננו משלם את התוספת בגין המדיניות הכלכלית.

ח. שמעוני: אנו טוענים שהממשלה צריכה לשלם זאת לביטוח הלאומי.

מ. כהן:

כאשר כורכים יחד משפחות מרובות ילדים עם נזקקות זה צורם את האוזן. המטרה היא לשלם קצבאות למשפחות שיש להם ילדים, עבור הילדים. אם אנו קושרים יחד את המשפחות האלה עם הנזקקים אנו מחטיאים את המטרה שלשמה נקבעה הקצבה למשפחה מרובת ילדים. ואם צריך לשלם על כך מס, ישלמו את המס המשפחות שלפי הכנסתן חייבות במס.

מר ר. רוטר: אמרתי בפתח דברי שאיש מאתנו איננו מנסה לטעון כי משפחות של עובדים שעיקר פרנסתם או החלק הארי מהכנסתם נא מעבודה מקבלות פיצוי מלא בעזרת קצבאות הילדים על מלוא ההכנסה. זאת אמרה ועדת-סיוון כאשר דיווחה לממשלה, וזאת אמרתי גם אני. הבעיה העיקרית היא שאין לנו היום דרך פשוטה וברורה לעשות כן בלי רפורמה יסודית בכל המערכת.

ח. שמעוני: אפשר לעשות זאת דרך קצבאות יוצאי צבא.

מר ר. רוטר: אין דרך פשוטה לפתור את הבעיה כיצד לתת את הפיצוי ההולם והמלא למשפחות קטנות ובינוניות עבור הפיחות וההתייקריות. הזכרתי שבתוך הממשלה יושבת ועדה מיוחדת בראשות השר הלל, במסגרת צוות המסייע לוועדת השניים לענייני רווחה, כדי לחפש דרכים לכך.

אני רוצה להסביר את הדילמה הקשה אליה נקלענו בזמן האחרון כתוצאה מהשינויים הכלכליים החריפים. חבר-הכנסת שמעוני דיבר על התוספות הניתנות למשפחות בגין ילדים ומבוגרים במערכות של הסעד וגם במערכת של הקצבאות של הביטוח הלאומי - ומדובר על סכומים שהם יותר גדולים מ-18 לירות לנפש. מדובר על סכומים של 50 לירות ויותר לנפש. כאשר אנו מדברים על משפחות של אנשים עובדים, המדיניות הכלכלית מנסה להקפיד ואף להוריד את רמת החיים שלהן. כדי להשיג את היעד של הממשלה מנסים להוריא את ההכנסה נטו של כלל המשפחות בארץ. אם אתה מקפיד את השכר ונותן תוספת-יוקר, אין פיצוי מיוחד לעובד השכיר על הפיחות. השכר איננו עולה בגין הפיחות. את מערכת התמיכות לנזקקים, לקשישים, לשאירים וכדומה אנו מעלים לא רק בתוספת היוקר אלא גם ב-20%-24%. אנו מעלים את התמיכות ב-20%-24% מעל השיעור של הגידול בשכר. ואז קורה שמערכת התמיכות הולכת ופולשת לא רק לתחום של שכר המינימום אלא עולה לדרגות שכר כמעט עד הבינוניות.

אני לוקח עובד שכיר המשתכר לא 700 לירות שכר מינימום - ויש פעמים המשתכרים כך - אלא 1000 - 1400 לירות. אני לוקח את מערכת הסעד - וזה נכון גם לגבי הקצבאות של הביטוח הלאומי, אבל אני מתמקד בתמיכות סעד כי אלה ניתנות לאנשים בגיל עבודה ולא לאלמנות, לנכים או לקשישים. אני מדבר על הקבוצה הנמצאת בגיל העבודה. היום מי ששכרו 1000 לירות ברוטו או 900 לירות נטו זכאי להשלמה מהסעד בסכום של 300 לירות. מי ששכרו 1260 לירות ברוטו או 1060 לירות נטו זכאי להשלמה של קרוב ל-154 לירות. רק בשכר של 1500 לירות ברוטו או 1220 לירות נטו מתאפסת הזכות לקבל תמיכת סעד לשכיר עם 2 ילדים שאשתו איננה עובדת. 1500 לירות איננו שכר נמוך במיוחד.

באים ודוחפים את מערכת התמיכות כלפי מעלה כאשר השכר איננו זז כלפי מעלה. אותו הדין חל על כל דרגות השכר. בעוד שקודם עד אמצע 1974 שכר המינימום היה שווה למכסת סעד למשפחה בת 4 נפשות או קצת נמוך ממנה, כתוצאה מהשינוי שקרה לאחרונה מכסת הסעד עולה היום ב-200-300 לירות על שכר המינימום. שכר המינימום הוא 800 לירות או 700 לירות נטו אחרי ניכויי החובה. משפחה בת 4 נפשות חדלה להיות זכאית לתמיכת סעד בהכנסה של 1500 לירות כאשר השכר הממוצע הוא 1700 לירות. זוהי מערכת מסוכנת מאד. אינני חושב שאנשים אלה ימרו ללכת לסעד למרות שהם זקוקים לכך. צריכים להגיע מים עד נפש כדי לעשות כן. אבל כאשר מדובר בסכומים של מאות לירות והמצב הכלכלי הוא קשה, יתכן שחלק ילכו. כתוצאה מהמדיניות הכלכלית של החדשים האחרונים אנו מעריכים שכ-100 אלף משפחות של עובדים שכירים נמצאות מתחת לסף של הסעד. לא לקחנו בחשבון מפרנסים משניים. לקחנו רק ראשי משפחה שהם מפרנסים יחידים שיש להם הכנסה כזו. בעזרת מפרנס נוסף הם עולים על הסף.

המצב הזה איננו פשוט. על מדוכה זו יושבים עכשיו. מצד אחד רוצים לתת פיצוי מלא לקבוצות הנחמקות, אבל כאשר מדברים על מערכת השכר איש איננו מציע מדיניות שכר הבאה לקדם יותר את בעלי השכר הנמוך כדי שהם דרך המנגנון של המדיניות המקצועית יקבלו קצת יותר. הבעיה היא לא רק שני הילדים הראשונים. הבעיה היא הזוג. אם יש משפחה בת 4 נפשות, אפילו נתן פיצוי מלא לשני הילדים הראשונים בסכום של 50-60 לירות לילד, זה לבד איננו מספיק. המשפחה היא בת 4 נפשות. כדי לתת פיצוי מלא, משפחה בת 4 נפשות אפילו בעשירון התחתון

מר ר. רוטר:

צריכה לקבל תוספת של 200 לירות. קצבת הילדים לבד לא יכולה לפתור זאת. אותו יצע שבצלחנו להשיג בביטוח הלאומי לפני שנתיים, שקצבת הילדים לבדה יכולה לתת השלמה לשכר מינימום, איננו מובטח עוד כתוצאה ממה שקרה בחדשים האחרונים. התוספות הדרושות היום, אם ילכו לפתור את הבעיה אך ורק דרך קצבת הילדים, הן אספרונומיות. קשה לי לראות איך אפשר לפתור את הבעיה רק דרך קצבת הילדים. תיאורטית אולי הילד השני צריך לקבל תוספת של 160 לירות, או הילד הראשון - תוספת של 60 לירות. אפשר להגיע לסכומים עצומים בדרך זו, שקשה לי לראות איך המערכת יכולה לשאת אותם. קיימת בעיה יסודית ועמוקה שאפילו תוספת של 64 לירות אמנם תקל על המשפחה, אבל מי יפצה את ההורים? מתוך 100 אלף המשפחות, 50 אלף משפחות הן עם ילד אחד או שני ילדים. הבעיה היא לא רק במשפחות מרובות ילדים. 50 אלף משפחות מעוטות ילדים נמצאות מתחת לסף הסעד. הבעיה איננה יכולה להיגמר בכך שנוסיף כמה עשרות לירות למשפחות מרובות ילדים.

ל. דיציאן: הבסיס לחישוב תוספת-היוקר הוא אבסורד.

מר ר. רוטר: הביטוח הלאומי איננו יכול להביא הצעות מה לעשות במדיניות השכר. תבדקו מתי מתחיל אדם לשלם מס הכנסה. משפחה עם ילד אחת מתחילה לשלם מס הכנסה ב-1000 לירות אחרי תוספת היוקר של ינואר. בהכנסה של 1000 לגרות היא זכאית לסעד של 300 לירות. התקרה של הסעד עוברת ב-500 לירות מעל לסף של המס. יש אנשים שהם זכאים לכאורה לסעד אבל עליהם לשלם מס הכנסה.

המערכת כיום היא מורכבת ובעייתית. על-ידי מערכת הפיצויים ניסו לתת עזרה-ראשונה בדרך של סלאי נוסף. סלאי זה פותח בעיות אחרות. על-ידי סלאי נוסף מהסוג שמציע חבר-הכנסת שמעוני לא נפתור את הבעיה. דרוש בדק בית יסודי בכל המערכת - במדיניות השכר וההכנסות, במדיניות המסים וגם בשיטות החשלומים הן של הסעד והן של הביטוח הלאומי. שר האוצר מינה ועדת מומחים בראשותו של פרופ' בן-שחר, שיש לה המנדט הזה. היא צריכה להתלבט בין היחר גם בבעיות אלה. בלי ניתוח וטיפול שורש בכל המערכת על כל מרכיביה באופן סימולנטני אי-אפשר לפתור את הבעיה.

אני מציע לקבל היום את הפתרון החלקי כעזרה ראשונה, כסלאי, מחוץ הבנה שיש במסגרת הממשלה כמה גופים המנסים לספל באופן יסודי במערכת ולהציע מערכת הגיונית וסבירה הפותרת את הבעיות.

מ. גזן: בינתיים חתעוררנה בעיות חדשות.

מר ר. רוטר: הוועדה צריכה למסור את המלצותיה עד 1 במרס 1975. זו לא ועדה ממשלתית אלא ועדת מומחים המרכבת משלושה פרופסורים, עורך-דין ורואה-חשבון. הוזמנתי להגיש הצעות ולהשתתף בישיבות. אני מקווה שגם בצוות השני של ועדת השרים לענייני רווחה נטכס עצה.

היום הילד הרביעי יקבל 190 לירות, יותר מכל ילד אחר. ההצעה של חבר-הכנסת שמעוני אומרת שילד זה יקבל 250 לירות, אחרי שהילד השלישי מקבל 118 לירות.

ח. שמעוני: האם הפתרון הוא לא לתת כלל?

מר ר. רוטר: נותנים 50 לירות מהילד השלישי ואילך.

ח. שמעוני: אינני מבין את ההגיון הזה. אני מסכים שהמערכת היא מעוותת. כשם שאתה נותן אספרין אחד, אני חושב שכאב הראש הוא יותר מדי גדול וצריך לתת כדור נוסף של אספרין.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: רצוני להציג כמה נקודות שעל הוועדה לחת דעתה עליהן, וקודם כל הנקודה של איחוד החשלומים. על כך אנו מדברים שנתיים-שלוש. אני מדברת על ריכוז מערכת החשלומים עבור הילדים במסגרת אחת. אז אפשר היה לדבר על תשלום קצבת יוצאי צבא החל מהילד הראשון. זה לא ניתן בגלל הפיצול. הוא הדין קצבת ילדי עובדים באמצעות המעביד. המצב היה שונה אם המערכת הייתה מאוחדת. מאחר והמערכת היא מפוצלת אי-אפשר להציע הצעות היכולות להתקבל על הדעת מבחינה הגיונית ולספק את כולם. התביעה להעביר את החשלומים עבור שני הילדים הראשונים לביטוח הלאומי לא יצאה לפועל. יש בתי אב בישראל שאינם מקבלים את הקצבה שהם זכאים לה עבור שני הילדים שלהם. האם למען ילדים אלה לא כדאי לעשות את הראורגניזציה הנדרשת? עד מתי אפשר למשוך זאת? אנו טוענים שהתוספת איננה מספיקה ולא מביאים בחשבון שיש משפחות שאינן מקבלות כלל את החשלומים האלה.

נקודה שניה שהיא כואבת: מה גורלם של מקבלי שכר נמוך? משום מה בתוך המשא-והמתן לא דובר על העלאת שכר המינימום. מדוע נעלם הדבר מעיני אלה שניהלו את המשא-והמתן? את הפיצוי אי-אפשר לתת אך ורק באמצעות התמיכות. איזה חמריץ לעבודה יהיה כאשר מקבלים תמיכה ולא צריך להתאמן כדי לקבל את התוספת? התוספת עבור ילדים אין בה כדי לפצות את מקבלי השכר על תוספת שבאה כתמורה לעבודה. אני מתפלאת שזה לא בא לידי ביטוי בהסכמים אלה. האריכו את הסכמי העבודה בעוד ששה חדשים, ובתקופה זו לא יחול כל שינוי במצבם של מקבלי שכר נמוך. זוהי נקודה שהסתדרות לא נתנה דעתה עליה. יתכן שהיא נתנה דעתה על כך אבל לא מצאה לכך פתרון. אם אנו צריכים לתת את הפיצוי אך ורק באמצעות מענקים - ויהיה הסכום שנציע כאשר יהיה - אינני חושבת שזוהי דרך נכונה. חלק מהפיצוי צריך להיות באמצעות המענקים, וחלק באמצעות שכר ותמורה לעבודה.

ונקודה שלישית - האם אנו צריכים לאורך ימים להשלים עם העובדה שכל מה שיינתן יהיה אך ורק בכסף ולא באמצעות שירותים בעין גם כן? על כך דיברנו כל הזמן והגיעה העת לתת את הדעת על נקודה זו. האם אין מקום לתת שירותים בעין ככספי חלק זעום של הקצבאות, אם אלה קצבאות למשפחות מרובות ילדים או קצבאות ילדי עובדים? האם אין מקום להפריש חלק קטן מסכומים אלה, אפילו לירות בודדות, להרחבת מפעל ההזנה או מעונות יום?

ח. שמעוני: אני רוצה לדעת מי נהנה ממפעל ההזנה או ממעונות יום. אי-אפשר לדון על כך בלי לקבל נתונים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני מעלה את הבעיה.

ח. שמעוני: ביקשתי שיהיו לפנינו נתונים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: איננו עומדים להחליט על כך היום.

ח. שמעוני: חשוב לדעת איזה ילדים נמצאים במעונות יום, מאיזה משפחות הם באים, לפי איזה חתך. הוא הדין לגבי הזנת ילדים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: מתן שירותים לאותם ילדים, אם בדרך של מפעל הזנה בבתי-הספר או במעונות יום או אפילו בגני הילדים, ואם בדרך אחרת - על כך צריך לתת את הדעת. לא באתי להציע להטיל את החובה הזו על הביטוח הלאומי, שהוא ישלם תמורת ההזנה; הייתי אומרת שהדבר ייעשה במסגרת סעיף 200 לחוק המסמך את המוסד לעשות הסכמים עם גורמים שונים האחראים למפעל ההזנה בבתי-הספר או בגני הילדים. למטרה זו יכולה לקום קרן מיוחדת במסגרת המוסד לביטוח לאומי. זה לא ענין של חוק. תשלום הפיצוי עבור ההתייקרות נעשה במסגרת של הסכם. מאותו סכום שתחליט עליו הוועדה יפרשו סכומים פעוטים, בהתאם לסכום שנחליט עליו, ואלה יוקדשו למטרה של מתן שירותים בעין. היום זה לא פחות חשוב מאותן תוספות שעליהן יש לשלם 35% מס. שמענו שהמס השולי הממוצע מגיע ל-35%. לעומת זאת באותם סכומים קטנים אפשר לעשות פעולה חיונית עבור אותה משפחה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו

אני מעלה נקודה זו למחשבה. הוועדה חייבה את ההצעה על מתן שירותים בעין. המוסד לביטוח לאומי הבטיח מספר פעמים להביא תכנית בנדון. תכנית כזו לא הובאה בפנינו עד היום.

לשאלה של החזר מס הכנסה מהקצבאות המשתלמות עבור הילד הראשון והשני וההצעה להטיל מס הכנסה על הקצבאות עבור הילד השלישי ואילך - אמרתי מספר פעמים שאין לכך הצדקה, מה גם שהמיון של קצבאות ילדי עובדים בא מקרנות של הביטוח הלאומי ללא כל השתתפות של האוצר. אין הצדקה שסכומים אלה יזרמו חזרה לאוצר. לפי ההערכה החזר המס מגיע לסכום של כ-150 מיליון. האם אין מקום להפנות חלק מהסכומים האלה למתן שירותים בעין לאוכלוסייה? (ל. דיציאן: קודם-כל לכיסוי הגרעון).

ח. שמעוני: אינני מתנגד להצעה על מתן שירותים בעין. אני רק מבקש שלא תגלשי לנושא בטרם יהיו לפנינו נתונים. חשוב שנדע מהם שירותים בעין, למי הם מיועדים וכדומה. אני מסכים שהאוצר יחזיר את המסים שהוא גובה על הקצבאות לביטוח הלאומי, אבל לא בשביל שירותים בעין. אני מציע לבדוק את הנושא.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: כחבר ועדת החינוך והתרבות אהה ודאי יודע מי נהנה ממפעל הזנה בבתי-הספר.

ח. שמעוני: קיים מפעל הזנה בבתי-ספר בצפון תל-אביב. אינני יודע את מי זה ישרת.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: את ילדי ישראל.

אלה הנקודות שמצאתי לנכון להעלות בדיון זה. נצטרך להתייחס אליהן וגם להכריע בהן. הן כלולות באותה מסכת של העלאת הקצבאות.

ה. זיידל: רצוי היה לסיים את הפרשה בישיבה זו.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: נציג האוצר צריך להשיב על הצעה של חבר-הכנסת שמעוני. לא נוכל לקיים היום את ההצבעה. לקראת המשך הדיון נבקש מאנשי הביטוח הלאומי להביא נתונים גם בנושא של שירותים בעין.

אני מודה לכם ונועלם את הישיבה.

(הישיבה ננעלה בשעה 12.30)